

החלטת ועדת האתיקה

בקובלנה של

1. יושב-ראש הכנסת, ח"כ ראובן (רובי) ריבלין

2. ח"כ אבשלום וילן

נגד

ח"כ מיכאל גורלובסקי

מיום י' בסיון התשס"ג - 10 ביוני 2003

1. הקובלנות

שתי הקובלנות מתייחסות לאירוע שהתרחש במהלך ההצבעות במליאת הכנסת, ביום כ"ז באייר התשס"ג (29 במאי 2003), על הצעת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003 (להלן - הצעת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל), בקריאה השנייה.

1.1 הקובלנה של יושב-ראש הכנסת

קולבנותו של יושב-ראש הכנסת הוגשה ביום א' בסיון התשס"ג (1 ביוני 2003).

הקובלנה מתייחסת לכך, שבמהלך ההצבעות על הצעת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל, הצביע הנקבל, ח"כ מיכאל גורלובסקי, הצבעה כפולה - פעם בשמו ופעם במקום ח"כ גלעד ארדן אשר לא ישב במושב באולם המליאה, שנמצא ליד מושבו של הנקבל. לטענת הקובל, ביצע ח"כ גורלובסקי הצבעה כאמור פעמיים, בשתי הצבעות נפרדות ורצופות.

יושב-ראש הכנסת מציין בקובלנתו כי שעה קלה לאחר שהובא הענין לתשומת לבו ולתשומת לבו של המליאה כולה - הודה בפניו ח"כ גורלובסקי, ביוזמתו, במעשים שעשה וייחס אותם לבלבול.

1.3 הקובלנה של ח"כ אבשלום וילן

קובלנתו של ח"כ אבשלום וילן הוגשה ביום כ"ז באייר התשס"ג (29 במאי 2003). גם קובלנה זו מתייחסת להצבעתו של ח"כ מיכאל גורלובסקי במקום ח"כ גלעד ארדן במהלך ההצבעות על הצעת חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל.

לדברי הקובל, "בוצעה עבירת זיוף שלא נעשתה כדוגמתה בכנסת. מעשה חמור זה מסכן את הדמוקרטיה והאחראים עליו חייבים לשאת בדין תוך הבנת חומרת הענין ומניעת הישנותו".

2. טענות הנקבל

2.1 בהופיעו בפני ועדת האתיקה ביום ג' בסיון התשס"ג (3 ביוני 2003), כשהוא מלווה בעורך דין מטעמו, עו"ד אורן ביטון, חזר ח"כ גורלובסקי על הודאתו במעשים המיוחסים לו בקובלנה של יושב-ראש הכנסת, אך הכחיש בתוקף כי מדובר בזיוף ההצבעה, כאמור בקובלנתו של ח"כ וילן.

2.2 להלן ציטוט טענותיו של ח"כ גורלובסקי מתוך פרוטוקול ישיבת הוועדה:

"... היושב-ראש כותב על המעשה ועל זה שהודיתי במעשה. אני מסכים עם כל מלה שהוא כתב.

אני רוצה לציין שאני חבר כנסת חדש, וכולם יודעים את זה. שלושה חודשים שאני מכהן בכנסת ישראל, וזה היה הפיליבסטר הראשון שהשתתפתי בהצבעות כחבר הכנסת. שמעתי שזה הפיליבסטר הכי קשה, הכי מסובך והכי ארוך והכי לא הגיוני שהיה. הוגשו 8,000 הסתייגויות. מה שקרה אתי קרה בערך בחצות, אחרי 8-10 שעות של הצבעות רצופות. הצבענו עד אז כ-2,000 הצבעות. האווירה באולם ההצבעות היתה של ביזיון, שאני מצביע על הסתייגות שאני אפילו לא יודע את שמה. ... פרט לעייפות נוראית היתה הרגשה של הצבעה פורמלית, לגמרי לא עניינית. מצד שני, אני אישית, אחרי 10 שעות של הצבעות מטורפות, בלי לאכול או לשתות, הייתי במצב של מצוקה, של עייפות, של בלבול ושל ביזיון מסוים על עצם ההצבעה. כי להצביע, ברוב המקרים ידנית, במשך שעות על הסתייגויות שאתה בדרך כלל לא יכול לעקוב אחרי שמן, זה היה מעייף מאוד. פיסית הרגשתי עייפות נוראית בשעה שקרה מה שקרה.

בערך בחצות חבר הכנסת גלעד ארדן, שיושב לשמאלי, קם ואמר שהוא יוצא לשנייה. אחרי דקה או שתיים התחילו צעקות היסטוריות של מזכירות סיעות על הצבעה אלקטרונית. אני ממש פעלתי ברגע של חולשה ופירשתי את היציאה של גלעד לשנייה. פתאום הרגשתי שאני צריך להצביע במקומו, כי זאת היתה הפרשנות שלי של אותו רגע של חולשה. אני הצבעתי בעבורו...

לא היתה לי כל כוונה להשפיע על התוצאות. גם לא היה לי זמן לחשוב על זה, והקואליציה הובילה במספר קולות מאוד מכובד. באותו רגע לא היתה כל הרגשה שאני משנה משהו או משפיע משהו על תוצאות ההצבעה. באותו רגע הפרשנות שלי, של רגע של חולשה - ואני לא מסתיר את זה וגם אמרתי את זה בתגובה המיידית שלי - הפרשנות שלי היתה שהיתה לי משיכה להצביע במקומו, כי הוא יצא לשנייה. שתי ההצבעות האלקטרוניות היו בזו אחר זו, כל הסיפור הזה ארך מספר דקות מאוד מצומצם. לא היה לי כל כוונות, לא חשבתי וגם לא היה לי זמן לחשוב על המשמעות...

...אני מדבר על הרגע הזה שקרה לי מה שקרה. אני מדגיש את זה וקל לי להדגיש את זה, כי אני טוען שאני לא יודע על מה היתה הצבעה, וגם אלה ששפכו עלי את מה ששפכו בעיתונות לא יודעים על מה היתה ההצבעה בכלל. ההצבעות לא היו שמיות. באותו רגע בראש שלי היה שאנשים בהצבעות הקודמות הצביעו לא במקומות שלהם. היה לי רגע של חולשה ועייפות נוראית...

...אני מנסה להסביר איך הראש שלי פעל באותו רגע. זה לא היה בצוהריים ביום נורמלי, זה היה בחצות אחרי עשר שעות של טירוף של 2,000 הצבעות. אני מדגיש שלא ידענו על מה אנחנו מצביעים, מה הסתייגות קונקרטית. אני עונה להאשמות שרציתי לזייף - לא היה לי מה לזייף, לא ידעתי אפילו על מה אני מצביע. אלה שמאשימים אותי בדברים האלה גם לא יודעים על מה היתה ההצבעה. זה היה טירוף, זה היה רגע של חולשה. אחרי שהיתה מהומה בכנסת על זה שקם חבר הכנסת גפני ואמר שמישהו הצביע במקום חבר הכנסת גלעד ארדן, התחלתי לחשוב שכנראה שעשיתי משהו לא בסדר בתום לב, ללא שום כוונה רעה. באתי ליושב-ראש הכנסת והודעתי לו שאני הוא שהצבעתי. ביקשתי שהוא יודיע על כך מעל בימת הכנסת, ובאותו רגע ביקשתי גם סליחה מהבית על מה שקרה. לא היתה לי כל כוונה לשבש פה הצבעה, כי לקואליציה היו הפרשים ממש גדולים בהצבעות האלה מול האופוזיציה.

כל ההאשמות שראיתי בעיתונות על רמאות ועל זיוף מאוד פגעו בי. אני גם מבקש שהוועדה המכובדת, בשעה שתדון על העונש שמגיע על מעשה כזה, תיקח בחשבון ששילמתי בשבוע הזה מחיר כבד מאוד כאיש ציבור גם ברצח האופי שנעשה לי בעיתונות ובכלי התקשורת האחרים. שילמתי מחיר כבד מאוד על מה שקרה. אין לי שום בעיה עם החקירות, גם לא מול היועץ המשפטי, כי אני בא עם הצדק שלי ועם האמת שלי. אני לא זייפתי, לא רימיתי, קרה מה שקרה. קמתי בתום לב והודעתי ליושב-ראש הכנסת על הנושא..."

3. החלטת ועדת האתיקה ועדת האתיקה דנה בקובלנות בישיבותיה בימים ג' בסיון התשס"ג (3 ביוני 2003) ו-י' בסיון התשס"ג (10 ביוני 2003), ולהלן החלטתה:

3.1 כלל 2 לכללי אתיקה לחברי הכנסת (להלן - כללי האתיקה) קובע:

"כבוד הכנסת 2. חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת, וימנע משימוש בלתי ראוי בחסינויותיו כחבר הכנסת".

3.2 סעיף 13ד(א)(3) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן - חוק החסינות) קובע כי חבר כנסת שהפר כלל מכללי האתיקה יהיה נתון לשיפוט של ועדת האתיקה.

3.3 לפי סעיף 13ד(ד1) לחוק החסינות, אם קבעה ועדת האתיקה, ברוב קולות של כל חבריה, כי חבר הכנסת עבר על הוראות סעיף 13ד(א)(3) האמור, רשאית היא להפעיל את סמכותה לפי סעיף 13ד(ד) לחוק החסינות, למעט הסמכות לפי סעיף קטן (ד)(5). במילים אחרות, אם קבעה ועדת האתיקה, ברוב קולות של כל חבריה, כי חבר הכנסת הפר כלל מכללי האתיקה, רשאית היא להטיל עליו אחת מאלה:

* הערה;

* אזהרה;

* נזיפה;

* נזיפה חמורה;

* שלילת זכותו לקבל רשות דיבור במליאה או ועדות הכנסת, כולן או חלקן, לתקופה שלא תעלה על 10 ימי ישיבות;

* הגבלות על פעילות כחבר הכנסת, לרבות איסור הגשת הצעות חוק, הצעות חוק לסדר, שאילתות וכיוצא באלה, ולמעט הגבלות בדבר הזכות להצביע, הכל כפי שתקבע הוועדה ולתקופה שתקבע ובלבד שהתקופה כאמור לא תעלה על התקופה שנותרה עד לסופו של אותו כנס של הכנסת;

* הרחקה מישיבות מליאת הכנסת וועדותיה לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים ובלבד שחבר הכנסת יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד;

3.4 סעיף 25 לחוק יסוד: הכנסת קובע כך:

"הכנסת תחליט ברוב דעות של המשתתפים בהצבעה, כשהנמנעים אינם באים בענין המשתתפים בהצבעה; סדרי ההצבעה ייקבעו בתקנון; והכל כשאין בחוק הוראה אחרת לענין זה".

נושא קבלת ההחלטות על ידי הכנסת, ההצבעה וההשתתפות בה מעוגנים בחוק יסוד, הם נשמת אפה של הדמוקרטיה ומהווים את לב לבה של העבודה הפרלמנטרית.

כל פגיעה בהצבעה או שיבוש סדרי ההצבעה על ידי חבר הכנסת, גם אם נעשו כתוצאה מאי הבנה, חולשה רגעית, טעות בשיקול הדעת, עייפות, בלבול או כל סיבה אחרת - מהווים פגיעה חמורה ביותר בדמוקרטיה וסכנה ממשית לקיומה.

3.5 ועדת הכנסת, בהחלטתה מיום י' בטבת התשנ"ו (2 לינואר 1996) קבעה במפורש:

"חבר הכנסת אינו יכול להצביע בהצבעה אלקטרונית או בכל הצבעה אחרת במקום חבר כנסת אחר, תהיינה הנסיבות אשר תהיינה".

3.6 ועדת האתיקה מתייחסת בחומרה רבה למעשיו של ח"כ גורלובסקי, כפי שעולים מן הקובלנות ומהודאתו בפני יושב-ראש הכנסת בהצביעו במקום ח"כ גלעד ארדן פגע ח"כ גורלובסקי בכבוד הכנסת וכבוד חבריה ונהג בדרך שאינה הולמת את מעמדו ואת חובותיו כחבר הכנסת.

לפיכך, קובעת ועדת האתיקה, פה אחד, כי במעשיו נשוא הקובלנות של ח"כ מיכאל גורלובסקי יש משום הפרה של כלל 2 לכללי האתיקה, וזאת ללא קשר לכל היבט אחר שיש למעשים האמורים.

3.7 הסנקציה החמורה ביותר שועדת האתיקה רשאית להטיל על חבר הכנסת שהפר כלל מכללי האתיקה היא, על פי סעיף 13ד(1) לחוק החסינות הרחקה משיבות מליאת הכנסת וועדותיה לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים ובלבד שחבר הכנסת יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד.

מבלי לגרוע מחומרת המעשים של ח"כ גורלובסקי, החליטה ועדת האתיקה להתחשב בכל זאת בעובדה כי הוא הודה במעשיו בפני יושב-ראש הכנסת, זמן קצר לאחר ביצועם, ובכך הסיר באופן מיידי חשד מיתר חברי הכנסת לגבי ההצבעה נשוא הקובלנות, ולפיכך, לאור כל האמור לעיל, מחליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

- (א) בתוקף סמכותה לפי סעיפים 13ד(1) ו- 13ד(4) לחוק החסינות, להרחיק את ח"כ מיכאל גורלובסקי משיבות מליאת הכנסת וועדותיה לתקופה שתחילתה ביום י' בסיון התשס"ג (10 ביוני 2003) וסיומה עם תחילת כנס החורף התשס"ד של הכנסת ביום י"ג בתשרי התשס"ד (19 באוקטובר 2003). במשך התקופה האמורה יהא ח"כ גורלובסקי רשאי להכנס לישיבות מליאת הכנסת וועדותיה לצורך הצבעה בלבד.
- (ב) בהתאם להוראות סעיף 13ד(ו) לחוק החסינות, תונח החלטת ועדת האתיקה על שלחן הכנסת.